

Straff Balk.

1. Cap.

Om missgierungars angiswande, och Fångars underhåll.

1. §. Lifssaker, och andra grofwa missgierningar, skola utan upskof för Nätta angiswas. Giör målsäganden thet ej, utan lägger them neder; böte tiugu daler, eller mera, som saken är til; och käre å missgierungthen, som å Konungens wagnar kära bör. Giör han thet ej; misse tiensten, eller böte, efter omständigheterna.

2. §. Dråpare, och andre grofwe missgierningsmän, skola genast å färsta glerning gripas, i hächte sättas, och utan upskof för Nätta ställas. Ej må borgen tagas, ther saken går å lif, eller kropp, då man med penningar ej böta må.

I allmänhet får ingen häktas för mindre brott (utom för syssel och försvarslöshet). Dock må den, som å bar gerning eller flyende fot finnes, warda gripen och i förvor tagen.

K. Förstare. d. 4 April 1789. §. 1., m. fl. förfatnen.

Ransakaing ösver häktad person, som vid Stads-Domstol ställes för rätta, bör företagas sist inom åtta dagar från den dag, då arresteringen blifvit hos Domaren anmeldt, så framt den häktade genem wederbörandes föranstaltande till staden ankommit. Om det å landet, och Domaren i anseende till laga hinder finner si: icke kunna inom trema wekor undersökningen företaga, bör han genast sådant anmeldt hos Ösver-Domstolen, som efter föregången prövning af de uppgifne hindren, derest de godkänna, äger förordna en sticket och pålitlig extra Domare.

K. Förordn. d. 10 April 1810.

En för mindre brott i häkte inmanad person kan, efter Domarens prövning, emot säker borgen till saken lit åter lösgifwas.

K. Pr. d. 23 Mars 1738.

Jemför 20 kap. 7 §. M. B.

3. §. Hvar som någon häfta låter, then ej i grof missgierung bar åtagen är, ware skyldig honom så länge foda, at han för Nätta til saken bindes. Nu orkar han honom ej foda, eller wil ej saken fullfölja; eller har man å embetes

wägnar missgierungsmannen fängsla låtit: niute då han uppehälle af almnärra fängamedel.

Fångarne å länshäktena åtnjuta dagligen 1; 2 mjukt bröd, samt 3 fl. b:ko kontant.

K. Pr. d. 6 April 1813.

4. §. Hächten qwinna, som spädt barn hafwer, och kan thet ej annorstädés förlösel och uppehälle hafwa; niute thet hälften til födo mot thet, som modren får.

2. Cap.

Om them, som i fängelse dö.

1. §. Warder missgierungsmän i fängelse död, såsom: Guds och thes heliga Ords försmädare, förrädare, mördare, tidelagare, eller then, som för annan thyslik fråkr lifssak fängslig suttit, och hafwer han gierningen tilstätt, eller är han af Underräten therföre til döden dömd; låte då Konungens Befalningshafwande then döda genast utur fängelset föra genom Skarprättaren, och gräfwe han then neder i galgebackan, eller afslides i slogen. Dör dråpare, tuf, eller then, som annan sådan lifssak gjordt; då må hans kropp af annat folk handtas, och afslides i Kyrkiogård läggas. Sedan gifwe Konungens Befalningshafwande thet Ösverdomaren tiskänna.

3. Cap.

Om doms fullbordan i lifssaker.

1. §. Nu är missgierungsmän til döden dömd; låte då Konungens Befalningshafwande domen för honom läsas i fängelset, och warde dagen honom sedan kungiord, då han strafset undergå skal.

Att dom eller utslag i lifssaker ej får verkställas, innan Konungen prövat målet, ses af

K. Försl. d. 23 Mars 1807. punkt. 29. (vid 30 kap. 19 §. R. B.)

Då för brott dömda personer hos Konungen fört näb, och utslaget kommit exekutor tillhanda, bör beslutet till verkställighet befordras, derest laga hinder ej möta, utan att uppehåll må genom ytterligare nädansökning beredas.

K. Pr. d. 4 Juli 1811.

2. §. Then, som til dödsstraff utföres, må väl med någon dryck styrkas, men ej skal honom tillåtas, at i fängel-

set, eller under vägen, sig ther med öfverlasta. Eker thet; miſte then en månads lön, som äger ther å vård hafwa.

3. §. Förr än miſgierningsman til rätteplatsen kommer, skal domen ther offentliga för menigheten uppläses af then, som ther til förordnad är.

Domen i tidelagsmål uppläses ej på aſträtsplatsen.

R. Br. d. 12 Juli 1750.

4. §. År fänge gensträfig och hårdnackad, och wil ej bereda sig til döden; gånge äntil domen til fullbordan. Nu bekänner han i fängelset annan miſgierning, än then han redan är dömd före; eller at andre ther i delachtige åro; eller är uppenbar fälawåda: då gifwe Konungens Besalningshafwande thet Öfwerdomaren. tilkänna, som dömdt hafwer, och aſvärante thes utslag. Ej må med doms fullbordan uppehållas, och miſgierningsman återföras, sedan han på rätteplatsen kommit, utan thes wiktigare fäl thertil åro.

Jemſör R. Förordn. d. 1 Mars 1830. (wid 13 kap. 5 §. M. B.)

5. §. Då Dom öfwer svåra brott fullgiord är, skal Konungens Besalningshafwande thet genaſt fungjöra Öfwerdomaren, som domen fälvt hafwer.

6. §. År qwinna hafwande, som dödsstraff eller annan kropsplicht undergå skal; eller är fänge så sjuſ, at han ej kan sig til döden bereda, eller straff sitt utsätt: då må thermed uppfintas, för qwinno sex veckor efter thet hon födt hafwer, och för sjuſ fänga, til thes med honom bättre warde.

Om tiden för werkſtällandet af watten- och brödstraff å qwinna, som födt barn, se R. Förordn. d. 10 April 1810. (wid 53 kap. 1 §. M. B.)

7. §. Ther miſgierningsman ej warde hängd, "bränd, "eller stegläd", eller wid straffet i thenna lag ej utsatt är, huru med thes kropp förfaras skal; gånge thermed, som i 2. Cap. i thenna Balk sägs.

Se aum. wid 4 kap. 1 §. M. B.

4. Cap.

Om Skarprättare.

1. §. Skarprättare ware med hustru, barn och tienſtſek, tagen i Konungens hägn. Ej må embete hans för

nesligt hållas, och han, eller the, stängas ifrån ärligt folks umgänge, wid straff, som för annat Konungens förbudsbrott.

2. §. Begär Skarprättare märkeligt fel, då miſgierningsman afſtrallas, antingen af oförſtänd, eller af fyſleri och dryckenſkap; plichte med tio daler, eller mera, eller med kroppen, efter omſtändigheterna.

3. §. Nu warde han, eller hans folk, på rätteplatsen, eller annorstädes, för theras förrättning öfverfallne, med ſie-nar, hugg och slag; då hafwa alle the, som i samma gierning woro, "edsöre brutit", ehwad Skarprättaren thes embete rätſtiga gjort, eller ej.

Straffbestämmelsen "då hafwa alle the, som i samma gierning woro, edsöre brutit" är fälunda ändrad: då ſkola alle the, som i samma gierning woro, plikta tuhundrade daler hwardera, till tressftes,

R. Förordn. d. 20 Jan. 1779.

5. Cap.

Om kropsplicht med arbete, spö och ris, så ock hächte wid watten och bröd.

1. §. Hälles någor til arbete, eller at misla hud, förthy at han ej orkar böta, och är ej kropsplichten wid brottet i thenna Lag utsatt; då räfnas nijo öre för hvarc dagſwerke; tre daler emot ett par spö, och fyra daler emot ett par ris, tre slag af hwarthera paret. Går talet af spö eller ris, ej jämnt up emot böterna, efter thenna räfning, utan ſliga böterna något ther öfver; då ökes straffet med ett par spö, eller ris.

Åro, efter lag eller särskilte författninigar, böter ådönde, i fället för hvilka, wid briſtande tillgång hos den sakfälde, kropsplicht enligt 5 kap. Straff Balken fädgas bör, då må icke spö eller ris ådömmas, utan ſkall, i sådane fall, kropsplichten alltid utsättas till fängelse wid watten och bröd, efter de grunder 4 § i nyß åberopade Kapitel innehåller; dock är härigenom icke någon ändring gjord i hvar 11:te punkten af R. Förkl. d. 23 Mars 1807 förefriswer, angående uträkning och förmindring af olika beſtrassingar till ett slags straff (ſe i slutet af d. kap.)

R. Förordn. d. 10 Juni 1841.

Tre daler eller tolf mark silsvermynt swara emot en specie riks-daler; hvilket beräkningsätt bör bibehållas, såwäl då böter och witen

förwandlas i kroppspunkt, som då de i penningar erläggas. I följd härav svarar 1 R:dr, eller 3 daler, emot ett par spö; och 1 R:dr 16 fl., eller 4 daler, emot ett par ris.

R. Förordn. d. 27 Nov. 1776. §. 10. och R. Br. d. 19 Dec. 1777.

Und böters förvandling till arbete svararl hvarc dagstverke emot 4 fl. 6 r:sk. specie.

R. Br. d. 17 Oct. 1781.

Hel mansbot, eller 300 daler, svarar mot högsta kroppspunkt (40 par spö, 30 par ris, eller 28 dagars fängelse vid watten och bröd), och halv mansbot mot häften deraf.

R. Br. d. 5 Dec. 1759.

Huru i twistemål böter och witen förwandlas till enkelt fängelse, se
R. Försl. d. 23 Mars 1807. punkt. 8. (vid 10 kap. 1. §. II. B.)

2. §. Med spö straffes man, och qwinna med ris. Ej må man straffas med flera, än fyrtiio par spö, och ej qwinna med flera, än tretiio par ris. I landet och i staden förrätte then straffet med spö och ris, som thertil förordnad är.

3. §. Häradsfogde, eller Länsman i landet, och then i staden ther til satt är, hafwe upficht ther å, at domen rätteliga fullbordas; "ägen the ock macht, at genast näpsa then med spö, eller fängelse, som straffet med slathet werkställer."

Den makt, som genom de citerade orden i denna § är utmärkt, har försvunnit genom

R. Förordn. d. 30 Mai 1835.

4. §. "Fängelse vid watten och bröd räknas således, at emot böter ifrån en daler, til och med tio daler, svara fyra dagar; ifrån tio, til tiugu fem, åtta dagar; ifrån tiugu fem, til fyrtiio, tolf dagar; ifrån fyrtiio, til sextiio, sexton dagar; ifrån sextiio, til åttiio, tiugu dagar; ifrån åttiio, til ethundrade tio, tiugu fyra dagar; och emot böter öfwer ett-hundrade tio daler, tiugu åtta dagar." Ej bör någon dömas til fängelse vid watten och bröd på längre tid, än en månad, eller tiugu åtta dagar; och ej mindre tid, än fyra dagar. Denna § har fått denna förändrade indelning:

Fängelse vid watten och bröd räknas således, att mot fyra dagar svarar böter eller penningewärde till och med tio daler, och att sedermåra, med tillökning i straffet af en dag i sänder under de nästderpåföljande åtta dagarna, eller till och med tolf dagars fängelse, mot hvarje dag svara fyra daler; under de andra åtta dagarna, eller till och med tiugu dagars fängelse, mot hvarje dag fem daler; samt under de tredje och sista åtta dagarna, eller till och med tjuguåtta dagars fängelse, mot hvarje dag sex daler. Ej bör någon dömmas till fängelse vid watten och

bröd på längre tid än en månad eller tjuguåtta dagar, och ej mindre tid än fyra dagar.

R. Förordn. d. 10 Juni 1841.

Tabell, utvisande förhållandet emellan böter, å ena, samt straff af fängelse vid watten och bröd, å andra sidan.

Böter i daler	Dagar i fängelse vid watten och bröd:
Till och med 10 daler	4 dagar.
från 10 till och med 14 daler	5 —
— 14 — 18 — 22 —	6 —
— 22 — 26 — 30 —	7 —
— 26 — 30 — 34 —	8 —
— 30 — 34 — 38 —	9 —
— 34 — 38 — 42 —	10 —
— 38 — 42 — 47 —	11 —
— 42 — 47 — 52 —	12 —
— 47 — 52 — 57 —	13 —
— 52 — 57 — 62 —	14 —
— 57 — 62 — 67 —	15 —
— 62 — 67 — 72 —	16 —
— 67 — 72 — 77 —	17 —
— 72 — 77 — 82 —	18 —
— 77 — 82 — 88 —	19 —
— 82 — 88 — 94 —	20 —
— 88 — 94 — 100 —	21 —
— 94 — 100 — 106 —	22 —
— 100 — 106 — 112 —	23 —
— 106 — 112 — 118 —	24 —
— 112 — 118 — 124 —	25 —
— 118 — 124 — 124 —	26 —
utöfver 124	27 —
	28 —

enligt osvanst. R. Förordn. d. 10 Juni 1841.

Då böter för sådan föld, som enligt lag ligger i twebete emot annan tjuhnad, skola till fängelse vid watten och bröd förwandlas, bör földens enkla värde fört fördubblas, och det sälunda uppkommende dubbla beloppet tjena till grund för fängelsetidens bestämmande, på sätt i denna §. stadgadt är.

R. Förordn. d. 10 Juni 1841.

5. §. Med fängelse vid watten och bröd må then brotslige straffas, ther Domaren pröwar, at hans välfärd och heder genom annan kroppsplicht spilles.

Enär lagligen styrlt är att någon till spöstraff dömd icke kan det samma uthärda, äger Överdomaren förordna om förvandling deraf till fängelse vid watten och bröd.

R. Br. d. 22 Mars 1803.

Jemt R. Förordn. d. 10 Juni 1841. (vid 1. §. d. kap.)

6. §. Tillåter fängawachtare någon, som till fängelse vid vatn och bröd är dömd, att niuta annan dryck och spis; miste en månads lön, och sitta sief åtta dagar i Konungens häkte vid vatn och bröd.

De, som undergå fängelse vid vatnen och bröd åtnjuta 2 Z injukt bröd i dygnet. K. Br. d. 17 Dec. 1772.

7. §. Ordar then, som till böter fäld är, them gälda, men vil helre plichta med kroppen; hafwe ej los thertil; utan gänge-bet syflest ut af egendom hans. Mächtar någor ej fullt gälda; stånde kropsplicht för alt.

8. §. Ej måge böter utsökas af bonda, ther han ej förmår them betala utan hemmanets förderf och ödesmål; ej eller af then, som lider ther af brist på födo och uppehälle; utan umgälle then brott sitt med kroppen.

9. §. Warder någor dömd til arbete på wiz tid, och finnes thet, ej; förfråge sig Konungens Befalningshafwande hos Hfwrdomaren, huru arbetet i annat straff förbytas må.

Hof-Rätterna haiva blifvit förståndigade att böter, som skola astjenas med allmänt arbete, må, der sådant ej finnes, till fängelse förwandlas efter de grunder, som 8 mom. af K. Försl. d. 23 Mars 1807 (vid 10 kap. 1 §. U. B.) förestriswer.

K. Br. d. 11 Sept. 1828.

Den svårare bestraffning, som bör följa på förenad brottlighet, kan icke äga rum, innan det straff blifvit i alla delar fullbordadt, hvartill förbrytaren var dömd för den misgerning, som han förut förflyt.

K. Försl. d. 23 Mars 1807, punkt. 9.

Enär någon begått särskilte brott, för hvilka han ställes under ransakning och dom på en gång, bör Domaren först utsätta de olika straff af böter med penningar, fängelse vid vatnen och bröd, eller osf spis eller ris, som följa efter lag å hvarte gerning för sig, men sedan uträkna och förwandla de olika bestraffningarnar till det flags straff, som sväraft är, efter de allmänna grunder, hvilka förestriswas uti 5 kap. Straff Balken; dock får logens stadgande om högsta kropsplicht ej överskrivas. Under det, som nu fogdt är, begripas icke sådane witen och ensaksböter, för hvilka, i brist af tillgång, fängelse eller arbete äger rum, och hvilka böter bora särskilt utgå eller förwandlas till fängelse, eller osf astjenas med arbete, utan offsende berpa att den, som gjort sig dertill försullen, tillika är för begånget brott dömd till särskilt straff, efter hvars fullbordande förwandlingen af witesböterne

sedan sättes i werkställighet. Härifrån dock undantagie de händelser, då den, som är försullen till ensaks- och witesböter, tillika är för begånget brott dömd till högsta kropsplicht eller häkte å Kronans fästning, vid hvilka tillfallen dese böter, ehwad de äro större eller mindre, begripos under det svårare brottet.

K. Försl. d. 23 Mars 1807, punkt. 11.

Då en person blifvit genom särskilte utslag dömd till böter, hvilka skola till kropsplicht förwandlas, eller då flere särskilte utslag, hvareigenom böterna redan blifvit förwandlade, på en gång förekomma till werkställighet hos ersekutorn, bör bestraffningen blixta sådan, som densamma, ådömd genom ett enda utslag, hade bortit af Domaren utsökas; hvadav det åligger ersekutorn att vid sådant förhållande derom afgiftra berättelse till Hof-Rätten, som derester äger att sitt beslut om förwandling meddela. Och åligger det Under-Rätter i allmänhet att, då förwandling af genom särskilte utslag åbönda böter bör ske, eller den brottlige förut blifvit ålagd annan ännu ej werkställd bestraffning, vid förwandlingsens bestämmande i enslighet med hvar lagnads grunder försora.

K. Br. d. 26 Mai 1827.

I brottmål, der penningböter äga rum, och mälsäganden sjelf angifvit faken, men deri seidermera ingått förlikning om sin rätt (1:del af böterna), må den brottlige, i brist af tillgång till återstobens betalande, försona hvad han sålunda böta skall med ½ delar af den kropsplicht, som lagen utsätter för fulla böterna. K. Br. d. 5 Febr. 1768.

Utgör mälsägandens andel i böterna mer än ½ del, och han sjelf förklarat sig förnujd, bör kropsstraffet minskas i samma förhållande, dock ej så att den i lag stående lögla bestraffningen understeides; och uppstår bråk, bör det förwandlas till nästa hela tal derutöver.

K. Br. d. 27 Oct. 1820.

Gemjör K. Br. d. 9 Dec. 1742. (vid 26 kap. 3 §. M. B.)

Med upphävande af alla angående stockstraff utjärdade förestrister, är förordnadt att sådant straff icke vidare ställ äga rum och att, dels i det fall, då böter i brist af tillgång hos den fakfällde bortit dertill förwandlas, samma böter skola, på sätt lag och författingar i allmänhet innehålla, med fängelse astjenas, dels osf, i den händelse att främmande religionsförwandt bortit undergå stockstraff i stället för uppenbar kyrkoplicht, underrättelse från predikstolen i kyrkan, vid hvilken stockstraffet skolat verkställas, bör meddelas om den felandes namn och brotets bestraffsenhet.

K. Förordn. d. 10 Juni 1841.